

Socialdepartementet

s.remissvar@regeringskansliet.se

Remissyttrande över betänkande Förbättrade möjligheter för barn att utkräva sina rättigheter enligt barnkonventionen, SOU 2023:40.

(Ert dnr: S2023/02794)

Avgränsning

Detta yttrande avser i huvudsak delar av betänkandets kapitel 7, 11 och 12. Övriga delar lämnas okommenterade eftersom de väsentligen ligger utanför länsstyrelsernas ansvarsområde och uppdrag.

Sammanfattning

Länstyrelsen i Värmlands län (i det fortsatta Länstyrelsen) delar i huvudsak betänkandets förslag, rekommendationer och bedömningar och ställer sig positiv till huvudprincipen om ökade förutsättningar för barn att utkräva sina rättigheter enligt barnkonventionen. Nedan följer en sammanfattning av Länstyrelsens övriga ställningstaganden och synpunkter:

- Länstyrelsen tillstyrker utredningens förslag om att Sverige bör ratificera det tredje tilläggsprotokollet till barnkonventionen om en individuell klagomålsmekanism.

- Länsstyrelsen välkomnar generellt åtgärder som stärker barnrättsperspektivet och som säkerställer barns möjligheter att klaga och utkräva sina rättigheter enligt barnkonventionen i nationell lagstiftning.
- Länsstyrelsen ställer sig positiv till det uppdrag som föreslås ges länsstyrelserna om att bistå kommuner och regioner i deras arbete med att göra offentliga verksamheter kända, tillgängliga och anpassade för barn, under förutsättning att adekvat och långsiktig finansiering tilldelas uppdraget.
- Länsstyrelsen tillstyrker förslaget om att etablera barnrättsbyråer och barnombud inom civilsamhället under förutsättning att adekvat och långsiktig finansiering tilldelas uppdraget samt att ansvaret för, och säkerställandet av, den över landet likvärdiga och jämlika tillgången till barnombud tydliggörs.
- Förslaget om att Socialstyrelsen, i dialog med bland annat länsstyrelserna, skall samordna, och utvärdera försöksverksamheten med barnrättsbyråer tillstyrks.

7 Analys av och ställningstagande till frågan om en ratificering av tilläggsprotokollet

7.3 Sverige bör ratificera det fakultativa och tredje tilläggsprotokollet till barnkonventionen om ett klagomålsförfarande

Länsstyrelsen tillstyrker utredningens förslag om att Sverige bör ratificera det tredje fakultativa tilläggsprotokollet till barnkonventionen. Ratificerandet av tilläggsprotokollet kan ses som en logisk följd av att Sverige har tillträtt barnkonventionen för att på så sätt möjliggöra att enskilda barn även ges den yttersta

möjligheten till upprättelse för det fall en rättighetskränkning har ägt rum. (jfr art. 4 i barnkonventionen). Länsstyrelsen menar vidare att en ratificering även i viss mån skulle påskynda implementeringen av barnkonventionen på nationell nivå, vilket ses som positivt. Länsstyrelsen önskar även lyfta problemet med de långa handläggningstiderna till Barnrättskommittén som särskilt problematiska ur ett rättssäkerhetsperspektiv. Fördelarna med att ratificera tilläggsprotokollet överväger dock nackdelarna, och särskilt som förslaget kan ha en avgörande betydelse för enskilda barn tillstyrker Länsstyrelsen förslaget.

11 Barns möjligheter att utkräva sina rättigheter – övergripande frågor

11.4 Myndigheters tillgänglighet och anpassning till barn och unga

11.4.4 Arbetet med att göra offentliga verksamheter kända, tillgängliga och anpassade för barn behöver förstärkas

Länsstyrelsen ställer sig positiv till det uppdrag som föreslås ges länsstyrelserna om arbete med att stödja kommuner och regioner i deras arbete med att göra centrala och lokala verksamheter och funktioner kända, tillgängliga och anpassade för barn. Arbetet kan delvis tas om hand inom ordinarie barnrättsuppdrag även om utförandet troligtvis kommer att ta andra kompetenser i anspråk, till exempel kommunikativa och marknadsföringsmässiga kvalifikationer samt kunskap om utvecklingsarbete inom digitala medier för att utföra uppgiften. Det föreslagna uppdraget förutsätter, förutom rätt kompetens, adekvat och långsiktig finansiering, inte minst eftersom utredningen föreslår att 21 regionala digitala informationsytor ska upprättas. Arbete med att skapa dessa kommer inledningsvis att vara mycket omfattande och kommer att kräva en långsiktig planering och ett långsiktigt genomförande för att få genomslag och nå effekt. En årlig tilldelning på en miljon kronor till 21 länsstyrelser

under två års tid kommer inte förslå för det inledande arbetet (jfr Stadskontorets utvärdering av kunskapslyftet för barnets rättigheter i vilken man bland annat konstaterade att resursfördelningen till länsstyrelserna varit alltför begränsad). Arbetet med att långsiktigt förvalta dessa digitala sidor kommer även det att kräva betydande resurser.

Länsstyrelsen betonar även vikten av att uppdraget samordnas med utredningens övriga förslag (jfr kapitel 11.5.4 Barnombudsmannen bör få i uppdrag att tillhandahålla information om barns klagomöjligheter inom olika områden, 11.6.3 Barnombudsmannen bör få i uppdrag att utveckla och sprida ett metodstöd för kommuners och regioners arbete med lokala funktioner som kan informera, svara på frågor och vägleda barn och vuxna om barns rättigheter, samt 12.8.1 Regional försöksverksamhet med barnrättsbyråer som bedriver verksamhet med oberoende barnombud). Vikten av att skapa en sammanhållen struktur med tydliga och avgränsade roller för de olika aktörerna inom området, samt tilldelning av adekvata och långsiktiga resurser för arbete, kan inte nog betonas.

12 Barnrättsbyråer som bedriver verksamhet med oberoende barnombud

12.8 Överväganden och förslag

12.8.1 Staten ska bidra till etableringen av barnrättsbyråer inom civilsamhällesorganisationer som erbjuder verksamhet med oberoende barnombud

Länsstyrelsen tycker att förslaget adresserar en viktig lucka i vad som annars bör vara en sammanhållen struktur för barnrätten och synliggör tydliga brister på såväl den nationella, som den regionala och lokala nivån. Rollen som barnombud kommer dock vara ytterst komplex och

kommer ställa mycket höga krav på dels kompetens, dels på organisationsförutsättningar samt adekvata resurser.

Mot bakgrund av ovanstående tillstyrker Länsstyrelsen förslaget i denna del, under förutsättning att adekvata och långsiktiga resurser tilldelas uppdraget.

12.8.4 Försöksverksamhet, utvärdering och uppföljning

Länsstyrelsen tillstyrker utredningens förslag om att Socialstyrelsen, i dialog med bland annat länsstyrelserna, ska samordna, följa upp och utvärdera försöksverksamheten med barnrättsbyråerna. Länsstyrelsen har utöver det god kännedom om länets förutsättningar och kan således utföra ett gott arbete som länk mellan det nationella och det regionala och lokala arbetet inom barnrättsområdet. Detta förutsätter dock att resurser tillförs för att utföra dessa uppgifter.

Ärendets beredning

I detta ärende har länsråd Emma Spak beslutat. Utvecklingsstrateg Anna-Karin Larsson på enheten Social hållbarhet har varit föredragande. I handläggningen har också enhetschef Beatrice Högå, chefsjurist Göran Wirdéus, t f avdelningschef Bengt Falemo och avdelningschef Tomas Sahlström medverkat.

Detta beslut har bekräftats digitalt och saknar därför namnunderskrifter.